

Institutul pentru
Dezvoltare și
Inițiative Sociale
"Viitorul"

BULETIN DE POLITICĂ EXTERNĂ AL MOLDOVEI

Numărul 6, Iulie 2010

OPORTUNITĂȚI DE CONSOLIDARE A SECURITĂȚII ENERGETICE A REPUBLICII MOLDOVA

Viorica Antonov

Buletinul de Politică Externă al Moldovei compilează analize succinte, scrise de experți locali și străini, dedicate celor mai importante subiecte de politică externă, evoluțiilor majore din arealul Mării Negre, cooperării cu organizațiile internaționale și activităților de menținere a păcii din regiune. Buletinul își propune să creeze o platformă comună pentru discuții între experți, comentatori, oficiali și diplomați care sunt interesați de perspectivele de integrare europeană a Moldovei. Buletinul tinde să ofere diplomaților și analiștilor moldoveni o tribună veritabilă pentru dezbaterile celor mai controversate puncte de vedere, care ar putea ajuta Moldova să-și găsească mai ușor calea spre UE.

**CITIȚI ÎN
URMĂTOARELE
EDIȚII DESPRE:**

**GEPOLITICA MĂRII NEGRE:
MUTAȚII SAU CONTINUITATE?**

**DISCUȚIILE RUSO-GERMANE PE
PROBLEME DE SECURITATE**

Proiectul pentru transportul de gaze naturale lichefiate, cunoscute ca GNL, între România, Georgia și Azerbaidjan, este considerat a fi mai rapid și mai eficient decât proiectul Nabucco, în cadrul coridorului sudic european. Proiectul este destinat de a face interconexiunea Azerbaidjan-Georgia-România (AGRI), costul acestuia fiind estimat între 4 și 6 miliarde de euro. Acest acord de transportare a GNL va fi dezvoltat de companii private din cele trei țări, în cooperare cu un consorțiu de întreprinderi și instituții financiare. AGRI este văzut de autoritățile moldovene ca o perspectivă reală de îmbunătățire a potențialului de energie și de reducere a dependenței de gazele naturale

rusești. Ținând cont de potențialul proiectului, care asigură o transportare stabilă și sigură de GNL, ar putea fi un avantaj pentru Moldova să se implice în proiect. Construirea unui terminal de gaze lichefiate în portul Giurgiulești poate să devină o prioritate pentru securitatea energetică a Republicii Moldova, luând în considerare dependența totală a țării de aprovizionarea cu gaze rusești.

Tensiuni geopolitice

În conformitate cu estimările făcute de Maplecroft, Moldova este una dintre cele nouă țări din lume evaluate ca fiind sub un “risc extrem” de vulnerabilitate pe termen scurt privind securitatea energetică. Pe de o parte, infrastructura energetică este slabă, iar pe de altă parte, conflictul înghețat și tensiunile geopolitice din regiunea transnistreană au creat constrângeri asupra securității energetice în furnizarea de gaze naturale la un preț rezonabil de către Rusia. Relațiile politice sunt tensionate între ambele țări, ca urmare a prezenței ilegale a trupelor militare ruse în Transnistria, care fac de asemenea problematice livrările de gaze naturale prin conducte în Moldova. Gazprom a pus în pericol de mai multe ori livrările de gaze naturale pentru Moldova, în cazul în care statul nu era de acord să plătească prețuri mai mari. Guvernul rus are controlul asupra resurselor energetice ale Rusiei, structurând gestionarea lor pentru a extinde mai departe influența în fosta Uniune Sovietică. Influența este exercitată prin cumpărarea stocului de acțiuni de către companiile rusești legate de administrația de la Moscova, astfel obținându-se controlul asupra politicii de livrare a gazelor naturale în fosta Uniune Sovietică.

Moldova și-a păstrat relațiile bilaterale cu Rusia privind livrările de gaze. Relația dintre Rusia și Moldova cu privire la sectorul energetic este mult mai tensionată din cauza creșterii prețului la gaze naturale. Economia națională este dependentă de aprovizionarea cu energie și constrânsă de monopolul gazului rusesc și monopolul energiei electrice din Ucraina, oferind aproximativ 70% din consum. De exemplu, Ucraina a redus livrările către Moldova în iulie 2007, în timp ce Gazprom a oprit furnizarea de gaze pentru mai multe zile la sfârșitul anilor '90. Importul de GNL ar fi un proiect de energie avantajos pentru Moldova, deoarece acesta se află dincolo de toate constrângerile și amenințările care afectează țara cu aprovizionarea energiei.

Ca alternativă la conductele de gaze naturale, GNL este un gaz natural, condensat în lichid printr-un proces de răcire. Transportarea pe căi terestre sau maritime a GNL este mai sigură decât prin conductele de gaze, deoarece GNL nu este explozibil ca lichid. Conductele de gaze se dovedesc a fi o provocare pentru anumite țări ca Moldova, care au dispute teritoriale și constrângeri geopolitice. Potrivit experților, proiectele de GNL necesită investiții mari, împreună cu importante rezerve de gaze naturale. În acest context, Azerbaidjan este un partener strategic pe segmentul ener-

getic pentru UE, iar România are un rol semnificativ ca prim punct de conectare al gazului azer cu consumatorii europeni. Azerbaidjan este un producător cu creștere rapidă și exportator de energie, care este considerat ca fiind unul dintre principalele puteri energetice regionale în spațiul bazinului Caspic. Proiectele GNL sunt avantajoase economic și fezabile pentru distanțe lungi.

Republica Moldova ar putea fi parte la agenda geopolitică din regiunea Mării Caspice, dar relațiile tensionate cu Rusia și infrastructura energetică vulnerabilă face rolul său mai mult instabil decât unul progresiv. Între timp, infrastructura energetică subdezvoltată este o altă problemă pentru Moldova. RM are toate șansele să utilizeze cu succes resurse alternative de energie: energia hidroelectrică este o soluție la risipa de apă și ar putea fi utilizată energia eoliană (în regiunea de sud a țării). S-ar putea asigura o independență energetică de care Moldova nu se bucură astăzi.

Progres iminent

Atunci când Uniunea Sovietică s-a destrămat, Republica Moldova, ca și alte republici ex-sovietice s-a regăsit sub influența Moscovei, căpătând o dependență substanțială de petrol și gaze naturale importate din Rusia. Însă, harta geopolitică a Moldovei ar putea fi schimbată astăzi. Interesele de securitate energetice ale Uniunii Europene au devenit comune cu cele din Republica Moldova, care a devenit recent membru al Comunității Energetice a UE. Statutul de membru va integra Moldova într-un cadru stabil de reglementare a pieței de energie și ar permite comerțul transfrontalier de energie și conectarea la piața UE, care va spori securitatea energetică a aprovizionării. Calitatea de membru a Moldovei în Comunitatea Energetică a UE va cataliza reformele în sectorul securității energetice și va atrage investiții în producerea de energie și rețele în scopul de a asigura o aprovizionare stabilă și continuă de energie. Rezultatele acestui parteneriat sunt vizibile. Recent, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare a acordat credite pentru eficiența energetică în Moldova în valoare de 13 milioane de euro, care au drept scop finanțarea proiectelor de investiții ale companiilor locale pentru eficiența energetică. Punerea în aplicare a proiectelor pentru eficiența energetică va avantaja consumatorii.

Concluzii și recomandări

Potrivit proiectului AGRI, gazele naturale produse de Azerbaidjan vor fi transportate prin Georgia și România înainte de a fi livrate consumatorilor din UE. În acest context, portul Giurgiulești ar putea fi una dintre principalele stații de GNL, care ar

putea asigura stabilitate în sectorul energetic al țării. Republica Moldova ar trebui să examineze cu exactitate dacă aceasta are un rol potențial în proiect, deoarece proiectul AGRI implică construirea unei uzine de lichefiere și a unui terminal de GNL de export pentru gaze azere în Georgia, precum și un terminal de import cu re-gazificare în România.

Proiectul AGRI ar putea fi rezonabil pentru Moldova, deoarece ar putea fi o alternativă la conductele de gaz din Rusia, care ar putea crea perturbări în livrările de energie din cauza tensiunilor politice. În acest context, Moldova trebuie să inițieze negocierile cu Azerbaidjan, Georgia și România și să stabilească instrumentele care să permită Moldovei să se implice în proiectul AGRI. Între țări ar putea fi semnat un memorandum.

În timp ce interesul pentru AGRI este mare în România, precum și în Uniunea Europeană, în Georgia proiectul ar putea avea rezultate negative, știind despre relațiile sale cu Rusia, care este al treilea producător de petrol și gaze naturale din regiunea Mării Caspice, fiind întrecut de Azerbaidjan și Kazahstan. Prezența unor interese rusești în regiune poate paraliza produsele petroliere pe teritoriul Georgiei și reduce din eficiența proiectului AGRI. Între timp, Moldova are nevoie să își revizuiască Strategia de securitate energetică, ceea ce presupune politici privind diversificarea consumului de energie, care va permite reducerea proporțională a acelor tipuri de resurse energetice costisitoare și punerea în aplicare a acelor care sunt mai eficiente pentru economia națională. Această abordare este mai rezonabilă, pentru că se bazează pe resursele locale primare și este mult mai eficientă pentru politicile pe termen lung privind securitatea energetică.

Această publicație a fost elaborată de IDIS „Viitorul” cu sprijinul financiar al Fundației Soros – Moldova și al the National Endowment for Democracy. Opiniile exprimate în această publicație reflectă poziția autorilor/autorului și nu reprezintă în mod neapărat punctul de vedere al instituțiilor finanțatoare.